

Отримано: 02 березня 2021 р.

Прорецензовано: 17 березня 2021 р.

Прийнято до друку: 21 березня 2021 р.

e-mail: 2123kondratenko@gmail.com

milaha7432@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2021-20(48)-4-9

Кондратенко Н. О., Волкова М. В. Сучасні технології управління у промисловості і будівництві. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2021. № 20(48). С. 4–9.

УДК: 332.124

JEL-класифікація: L 23, L 60, L 74

ORCID-ідентифікатор: 0000-0003-3305-9570

ORCID-ідентифікатор: 0000-0002-2590-9005

Кондратенко Наталія Олегівна,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування
Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Волкова Мілиця В'ячеславівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і публічного адміністрування
Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ У ПРОМИСЛОВОСТІ І БУДІВНИЦТВІ

У статті визначено проблеми та перспективи використання сучасних технологій управління у промисловості і будівництві України. З'ясовано, що, враховуючи специфічні особливості діяльності підприємств промисловості та будівництва, основні можливості для удосконалення менеджменту необхідно шукати не в спробах модернізації існуючої системи, а в упровадженні інноваційних підходів та сучасних технологій управління їх діяльністю. Запропоновано алгоритм використання сучасних технологій управління у промисловості та будівництві, який включає всі аспекти діяльності підприємств. Зроблено висновок, що сьогодні існує потреба у використанні сучасних технологій управління у промисловості і будівництві, як провідних галузей національного господарства України. Тільки швидке реагування на зміни у зовнішньому середовищі та адаптація до сучасних технологій управління дозволить господарюючим суб'єктам вийти на міжнародні ринки та забезпечити власний розвиток операційної та фінансової діяльності.

Ключові слова: сучасні технології управління, будівництво, промисловість, підприємство.

Кондратенко Наталья Олеговна,

доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры менеджмента и публичного администрирования
Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Волкова Милица Вячеславовна,

кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедры менеджмента и публичного администрирования
Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ
В ПРОМЫШЛЕННОСТИ И СТРОИТЕЛЬСТВЕ**

В статье определены проблемы и перспективы использования современных технологий управления в промышленности и строительстве Украины. Выяснено, что, учитывая специфические особенности деятельности предприятий промышленности и строительства, основные возможности для совершенствования менеджмента необходимо искать не в попытках модернизации существующей системы, а во внедрении инновационных подходов и современных технологий управления их деятельностью. Предложен алгоритм использования современных технологий управления в промышленности и строительстве, который включает все аспекты деятельности предприятий. Сделан вывод, что сегодня существует потребность в использовании современных технологий управления в промышленности и строительстве, как ведущих отраслей национального хозяйства Украины. Только быстрое реагирование на изменения во внешней среде и адаптация к современным технологиям управления позволит хозяйствующим субъектам выйти на международные рынки и обеспечить собственное развитие операционной и финансовой деятельности.

Ключевые слова: современные технологии управления, строительство, промышленность, предприятие.

Natalia Kondratenko,

Doctor of Economics, Professor, Professor of Management and Public Administration department
O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Militsa Volkova,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Management and Public Administration department
O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

MODERN MANAGEMENT TECHNOLOGIES IN INDUSTRY AND CONSTRUCTION

The article identifies problems and prospects for the use of modern management technologies in the spheres of industry and construction of Ukraine. It is noted that industry and construction are those sectors of the national economy on which the level of economic development of the country depends, because they create a significant part of gross domestic product and affect all aspects of human life without exception. The development of management technologies in our country requires the adaptation of economic entities to the market requirements and forces the management of industrial and construction companies to continuously learn from the leading world countries. There is an urgent need for the industrial complex enterprises of Ukraine to use advanced world methods for selection and implementation of certain quality standards of industrial products, the adoption of a new business philosophy, improving corporate culture and changing technology to promote products on world markets. With regard to construction, the important role assigned to construction companies requires high-quality provision of all necessary resources: human, financial, energy, information, technology. Thus, the development of financial and economic activities of construction companies is important for achieving the strategic goals of the national economy of Ukraine. It was found that given the specific features of industrial and construction enterprises, the main opportunities for improving management should be sought not in attempts to modernize the existing system, but in the introduction of innovative approaches and modern technologies for managing their activities. An algorithm for the use of modern management technologies in industry and construction, which includes all aspects of enterprises. It is concluded that today there is a need to use modern management technologies in industry and construction as the leading sectors of the national economy of Ukraine. Only a rapid response to changes in the external environment and adaptation to modern management technologies will allow businesses to enter international markets and ensure their own development of operational and financial activities.

Keywords: modern management technologies, construction, industry, enterprise.

Постановка проблеми. Промисловість і будівництво є тими галузями національного господарства, від яких залежить рівень економічного розвитку країни, оскільки вони створюють значну частину валового суспільного продукту та впливають на всі без винятку аспекти життя людини.

Розвиток управлінських технологій у нашій країні вимагає адаптації господарюючих суб'єктів до вимог ринку та змушує менеджмент промислових і будівельних підприємств безперервно навчатися та переймати досвід провідних країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти використання інструментів менеджменту у практиці промислових та будівельних підприємств розглядалися багатьма провідними вченими. Серед них В. Анін [1], В. Биба [2], В. Гриньова [3], Ж. Крисько [4], Л. Лігоненко [5], Ю. Пинда [6], О. Терещенко [7], О. Шевлюга [8].

Однак, деякі питання методичного та практичного характеру щодо використання сучасних технологій управління у промисловості і будівництві з врахуванням специфічних особливостей економіки України не були досліджені у повній мірі та потребують ретельного опрацювання.

Мета статті: визначити проблеми та перспективи використання сучасних технологій управління у промисловості і будівництві України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У реаліях сьогодення є потреба розробки моделі національного економічного зростання, тобто пошуку національною економічною системою такого стану, який би забезпечував належний рівень її розвитку – у вигляді руху до ідеального стану на основі впровадження сучасних технологій управління.

Сьогодні як ніколи дуже гостро постають проблеми розвитку провідних галузей економіки України, яка за останні роки значно втратила свій промисловий потенціал. Промисловість і будівництво в країні завжди були джерелом поповнення бюджету та існування значної частки працездатного населення, яке завжди прагнуло до гідної праці й певної якості життя.

Постає гостра необхідність для підприємств промислового комплексу України у використанні передових світових методик щодо відбору та впровадження певних стандартів якості промислової продукції, сприйняття нової філософії ведення бізнесу, удосконалення рівня корпоративної культури та зміни технології просування продукції на світові ринки. За останній період вітчизняні підприємства-експортери наукомісткої продукції, особливо підприємства машинобудування, зіткнулися з проблемою відставання її від світових стандартів якості та забезпечення її конкурентоспроможності при поставках на зовнішні ринки збуту [9].

Що стосується будівництва, то важлива роль, яка відведена будівельним підприємствам, вимагає якісного його забезпечення всіма необхідними ресурсами: людськими, фінансовими, енергетичними, інформаційними, технологічними. Тобто, розвиток фінансово-економічної діяльності будівельних підприємств є важливим для досягнення стратегічних цілей національного господарства України. До того ж, аналіз виконання будівельних робіт в Україні за останні роки свідчить, що будівельні підприємства України виконали роботи на суму 103,7 млрд грн [10].

Всі зазначені проблемні питання потребують вирішення, яке можливе тільки за умови впровадження принципово нових та якісних систем і технологій управління, здатних повернути статус та значення промисловості та будівництва в економіці країни.

Управлінські технології завжди були у центрі уваги вчених та практиків, особливо їх використання у таких провідних галузях економіки, як промисловість та будівництво. Так, на думку Н. Ракши, «технологія управління – це певний порядок здійснення процесу управління, який обумовлює послідовність та умови прийняття управлінських рішень і визначає найефективніші методи та інструменти їх впровадження на практиці» [11].

Сьогодні існують різні підходи розкриття сутності управлінських технологій. Серед них:

- цільовий, який акцентує увагу на розкритті змісту технології управління підприємствами;
- процесний, який виокремлює та упорядковує етапи управлінського процесу;
- функціональний, що характеризує окремі функції управління підприємством;
- ресурсний, який здійснює управлінський вплив на формування та використання ресурсів виробництва;
- конкурентний, який визначає менеджмент як засіб забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємства.

У практиці західних країн виділяють три основні групи технологій: технології планування (planning) управлінських рішень; технології реалізації (structuring) управлінських рішень; технології зміни (adaptable) структури організації.

На думку авторів, під «технологією управління» слід розуміти сукупність прийомів, методів та засобів як формального, так і неформального характеру, які спрямовані на розклад системи управління на структурні елементи, що дає змогу здійснювати всі процеси в певній послідовності з метою досягнення поставлених цілей.

Сучасні технології управління у промисловості та будівництві України повинні враховувати певні специфічні риси, які притаманні нашій країні. Серед них основні:

- непослідовність проведення економічних реформ;
- високий рівень корупції;
- великий відсоток неконкурентоспроможної продукції на міжнародних ринках;
- недостатнє розуміння ролі внутрішнього ринку у розвитку економіки;
- відсутність демонополізації внутрішнього ринку, конкуренція на якому майже відсутня;
- дефіцит економічних ресурсів;
- споживча інфляція.

Так, наприклад, у житловому будівництві реалізація багатьох проектів супроводжується перевищенням попередньо запланованих термінів і вартості, що свідчить про недостатній рівень їх керованості. Така ситуація пояснюється тим, що традиційна система управління не відповідає усім вимогам проектно-діяльності, оскільки сьогоднішня структура будівельного проекту – це досить складний процес, що містить підготовчо-планувальну діяльність, введення об'єкта до експлуатації тощо. У цілому будівництво перестало бути виключно підрядним, воно трансформувалось у складнішу і комплексну діяльність від ініціації до його завершення [12]. Це свідчить про необхідність використання сучасних технологій управління, які б на практиці допомогли господарюючому суб'єкту досягти поставлених цілей у заплановані терміни.

Щодо існуючої системи управління у промисловості, то вона теж викликає багато питань, оскільки, маючи потужний потенціал, господарюючі суб'єкти все ж таки не в змозі впоратися з тягарем проблем економічного та організаційного характеру. У міру того, як четверта промислова революція набирає обертів, особи, які приймають рішення, стикаються з новим набором невизначеностей щодо майбутнього виробництва. Швидко розвиваються технології, такі як «Інтернет речей», штучний інтелект, робототехніка й адитивне виробництво тощо, які фундаментально перетворюють глобальне виробництво [13].

З огляду на всі ці обставини, менеджмент підприємств промисловості і будівництва повинен швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та адаптуватися до сучасних технологій управління, які є сьогодні рушійною силою у напрямку розвитку та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Враховуючи специфічні особливості діяльності підприємств промисловості та будівництва, основні можливості для удосконалення менеджменту необхідно шукати не в спробах модернізації існуючої системи, а в упровадженні інноваційних підходів та сучасних технологій управління їх діяльністю. Алгоритм використання сучасних технологій управління у промисловості та будівництві повинен включати всі аспекти діяльності підприємств (рис. 1).

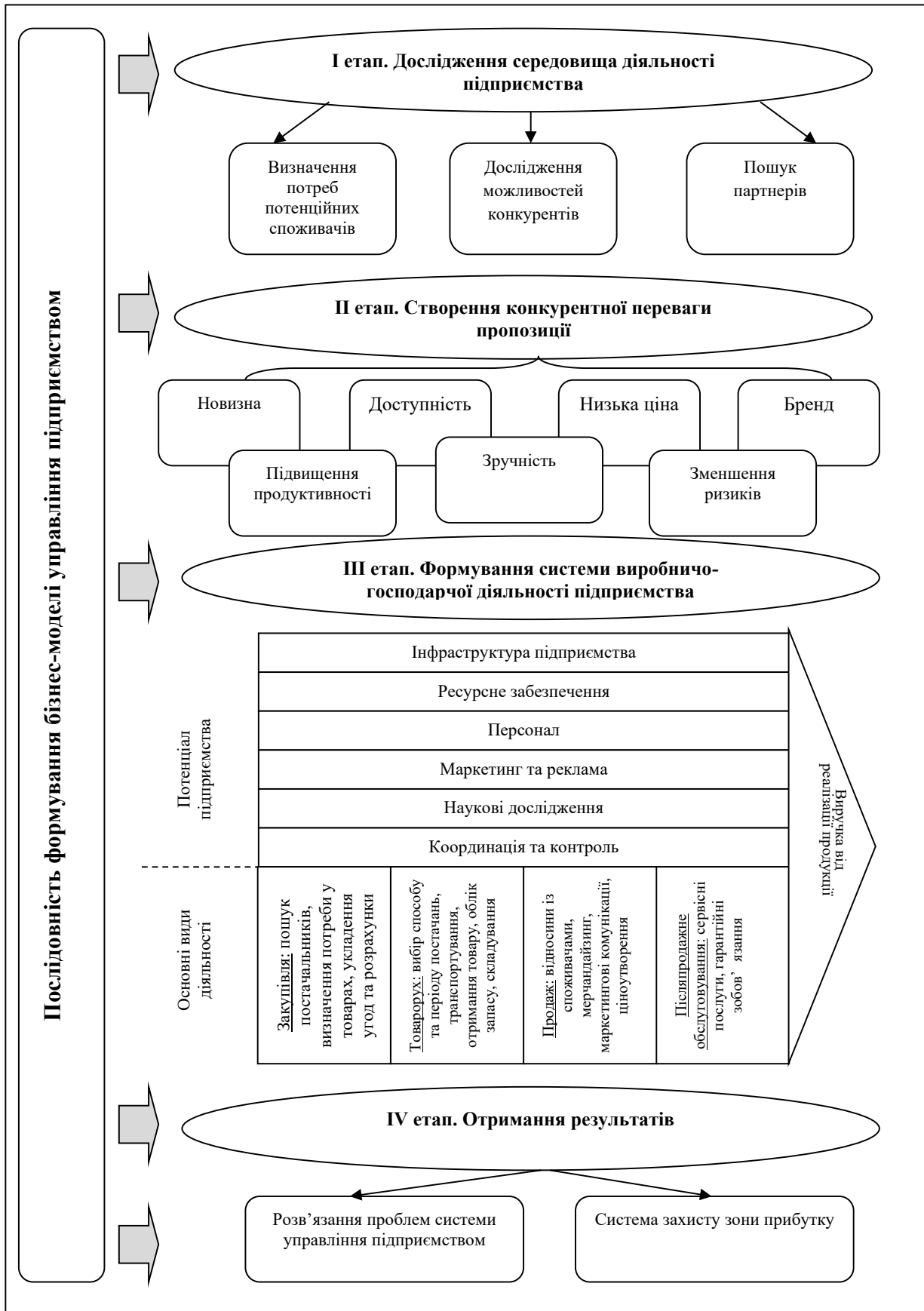

Рис. 1. Алгоритм використання сучасних технологій управління у промисловості і будівництві

Запропонований алгоритм використання сучасних технологій управління у промисловості і будівництві дає наочне уявлення про послідовність формування бізнес-моделей менеджменту господарюючого суб'єкту та дозволяє визначитися із перспективами розвитку виробництва.

Основними завданнями впровадження сучасних технологій управління у промисловості і будівництві є:

- створення нових промислових підгалузей на основі формування потужного інноваційного та науково-технічного потенціалу;
- реанімування деяких сфер вітчизняного машинобудування (вагонобудування, кораблебудування, авіабудування сільськогосподарського машинобудування), космічної галузі тощо;
- розвиток та збереження темпів зростання будівництва зі зміщенням акцентів на будівництво екологічно чистої та доступної будівельної продукції;
- покращення якості ділового клімату, оскільки спроможність вітчизняних промислових та будівельних підприємств представляти свою продукцію на міжнародних ринках визначається якістю національного ділового клімату;
- створення сприятливих умов для повернення в Україну «мізків», які раніше виїхали за кордон.

Посилення жорстких методів конкуренції у промисловості і будівництві, збільшення кількості гравців на ринку та криза, пов'язана із пандемією COVID-19 викликали об'єктивну потребу у розробці та впровадженні нових підходів до управління господарюючими суб'єктами.

Для впровадження сучасних технологій управління у промисловості і будівництві потрібне втручання кваліфікованих спеціалістів, зокрема з менеджменту, маркетингу та антикризового фінансового управління. У зв'язку з цим доцільним є також зміни в організаційних структурах управління промисловими та будівельними підприємствами.

Висновки. Отже, сьогодні існує потреба у використанні сучасних технологій управління у промисловості і будівництві як провідних галузей національного господарства України. Тільки швидке реагування на зміни у зовнішньому середовищі та адаптація до сучасних технологій управління дозволить господарюючим суб'єктам вийти на міжнародні ринки та забезпечити власний розвиток операційної та фінансової діяльності.

Література:

1. Анін В. І. Розрахунки ризиків інвестиційних проєктів в будівництві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2003. № 6. С. 18.

Anin, V. I. (2003). Rozrakhunky ryzykiv investytsiinykh proektiv v budivnytstvi [Calculations of risks of investment projects in construction]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine]. № 6, 18. [in Ukrainian].

2. Биба В., Гаташ В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво) ПолтНТУ. 2013. Вип. 4 (39). Т. 2. С. 3–9.

Byba, V., Hatash, V. (2013). Stan ta perspektyvy rozvytku budivelnoi haluzi Ukrainy [Status and prospects of development of the construction industry of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats (haluzeve mashynobuduvannia, budivnytstvo) PoltNTU* [Collection of scientific works (branch mechanical engineering, construction) PoltNTU]. Vyp. 4 (39). T.2, 3-9. [in Ukrainian].

3. Гриньова В. М., Явдак М. Ю. Операційна діяльність сучасних підприємств машинобудування : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 220 с.

Hrynova, V. M., Yavdak, M. Yu. (2016). Operatsiina diialnist suchasnykh pidpriemstv mashynobuduvannia: monohrafiia [Operational activity of modern enterprises of machine-building: monograph]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 220. [in Ukrainian].

4. Крисько Ж. Аналіз середовища реструктуризації підприємств будівельної галузі. *Економічний аналіз*. 2012. № 10 (4). С. 203–206.

Krysko, Zh. (2012). Analiz seredovyshcha restrukturyzatsii pidpriemstv budivelnoi haluzi [Analysis of the middle stage of restructuring of industrial enterprises of the budgetary hall]. *Ekonomichnyi analiz* [Economic analysis]. № 10 (4), 203-206. [in Ukrainian].

5. Лігоненко Л. О. Технологічний розвиток підприємства як об'єкт управління. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Економічні науки*. 2016. № 3.

Lihonenko, L. O. (2016). Tekhnolohichnyi rozvytok pidpriemstva yak obiekt upravlinnia [Technological development of the enterprise as control department]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Bulletin of the Priazovskiy sovereign technical university. Economics of Science]. 2016. № 3. [in Ukrainian].

6. Пинда Ю. В. Процесно-орієнтовані основи формування організаційно-економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних будівельних підприємств. *Фондовий ринок*. 2012. № 42. С. 26–28.

Pynnda, Yu. V. (2012). Protsešno-orientovani osnovy formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho zabezpechennia konkurentospromozhnosti vitchyznianskykh budivelnnykh pidpriemstv [Process-oriented bases of formation of

organizational and economic maintenance of competitiveness of domestic construction enterprises]. *Fondovyi rynek* [Stock Market]. № 42, 26-28. [in Ukrainian].

7. Терещенко О. В., Верба Д. В. Дослідження диференціації параметрів господарської діяльності промислових підприємств із різною інноваційною активністю. *Економіка та держава*. 2006. № 5. С. 60–64.

Tereshchenko, O. V., Verba, D. V. (2006). Doslidzhennia dyferentsiatsii parametriv hospodarskoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv iz riznoiu innovatsiinoiu aktyvnistiui [Research of differentiation of parameters of economic activity of industrial enterprises with different innovative activity]. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and state]. 2006. № 5. S. 60-64. [in Ukrainian].

8. Шевлюга О. Г. Теоретичні засади управління техніко-технологічним розвитком промислового підприємства. Інновації і маркетинг – рушійні сили економічного розвитку : монографія: за ред. д-ра екон. наук, професора С. М. Ілляшенка. Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. С. 25–31.

Shevliuha, O. H. (2012). Teoretychni zasady upravlinnia tekhniko-tekhnolohichnym rozvytkom promyslovoho pidpriemstva [Theoretical principles of management of technical and technological development of industrial enterprise]. *Innovatsii i marketynh – rushiini syly ekonomichnoho rozvytku : monohrafiia* [Innovations and marketing – driving forces of economic development: monograph]: za red. d-ra ekon. nauk, profesora S. M. Illiashenka. Sumy: TOV «Drukarskyi dim «Papyrus», 25-31. [in Ukrainian].

9. Кондратенко Н. О., Волкова М. В. Сучасні тенденції розвитку промислового комплексу України. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2018. Вип. 2 (1). С. 106–111.

Kondratenko, N. O., Volkova, M. V. (2018). Suchasni tendentsii rozvytku promyslovoho kompleksu Ukrainy [Modern tendencies of development of the industrial complex of Ukraine]. *Visnyk Kremenchutskoho natsionalnoho universytetu imeni Mykhaila Ostrohradskoho* [Bulletin of Kremenchuk National University named after Mykhailo Ostrogradsky]. Vyp. 2(1), 106-111. [in Ukrainian].

10. Запорожець Г. В., Файсал Алхатіб. Тенденції розвитку системи адаптивного управління будівельними підприємствами. *Проблеми економіки*. 2019. № 2 (40). С. 102–107.

Zaporozhets, H. V., Faisal Alkhatib. (2019). Tendentsii rozvytku systemy adaptivnoho upravlinnia budivelnymy pidpriemstvamy [Trends in the development of adaptive management of construction companies]. *Problemy ekonomiky* [Problems of Economics]. №2 (40), 102-107. [in Ukrainian].

11. Ракша Н. В. Роль інноваційних технологій в управлінні підприємством. *Інноваційна економіка*. 2012. № 9 (35). С. 86–89.

Raksha, N. V. (2012). Rol innovatsiinykh tekhnolohii v upravlinni pidpriemstvom [The role of innovative technologies in enterprise management]. *Innovatsiina ekonomika* [Innovative economy]. № 9 (35), 86-89. [in Ukrainian].

12. Гриффит А., Стівенсон П., Уотсон П. Системы управления в строительстве. Москва : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. 464 с.

Griffit, A., Stivenson, P., Uotson, P. (2007). Sistemyi upravleniya v stroitelstve [Construction management systems]. M.: ZAO «Olimp-Biznes», 464. [in Russian].

13. Писаренко Т. В., Кваша Т. К. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка. Київ : УкрІНТЕІ, 2019. 80 с.

Pysarenko, T. V., Kvasha, T. K. ta in. (2019). Stan innovatsiinoi diialnosti ta diialnosti u sferi transferu tekhnolohii v Ukraini u 2018 rotsi: analitychna dovidka [The state of innovation and technology transfer activities in Ukraine in 2018: analytical reference]. K.: UkrINTEI, 80. [in Ukrainian].